

L'exposició de la cistella de consum espanyola als preus internacionals de les primeres matèries agrícoles

Des de l'inici del 2021, observem una escalada dels preus de les primeres matèries agrícoles a nivell global, desencadenada per tres factors: i) la reactivació de l'economia mundial després de la pandèmia, ii) les caigudes en la producció global de caràcter transitori (sequeres, plagues d'insectes i malalties del bestiar), i iii) l'esclat de la guerra a Ucraïna.

Tal com ho mostra el primer gràfic, els preus agrícoles a la UE van créixer a un ritme del 39,7% interanual al juliol del 2022. Això s'explica per una alça generalitzada en els cinc grups d'aliments que analitzem, entre els quals destaquen els forts increments dels preus dels cereals (el 68,3%) i dels lactis (el 68,0%), mentre que els olis van créixer a un ritme més moderat, del 4,1%. Aquest augment de preus, juntament amb l'encariment de l'energia, s'ha anat filtrant de forma gradual per totes les baules de la cadena alimentària, la qual cosa s'ha traduït en un increment dels preus finals de consum dels aliments. Així, al juliol, el component d'aliments de l'IPC espanyol va augmentar el 12,4% interanual (l'11,9% els aliments elaborats i el 13,4% els aliments frescos) i va contribuir en 3,3 p. p. a la inflació general (el 10,8% al juliol).

Cal destacar que l'evolució més recent dels futurs de les primeres matèries agrícoles als mercats internacionals apunta a una reducció de les tensions inflacionistes. Per exemple, els futurs del blat i del blat de moro, mesurats mitjançant la cotització a la borsa de Chicago, s'han moderat fins a nivells similars als de l'inici de l'any (vegeu el segon gràfic). La transmissió d'aquestes caigudes dels preus internacionals als preus interns de la UE no és immediata, a causa de l'efecte de la Política Agrària Comuna (PAC),¹ tot i que sí que es comença a albirar una certa moderació en els preus del juliol, amb una rebaixa de l'1,7% intermensual de la mitjana dels grups d'aliments del primer gràfic, la primera caiguda en 12 mesos.²

Com evolucionarà l'IPC dels aliments en els propers mesos?

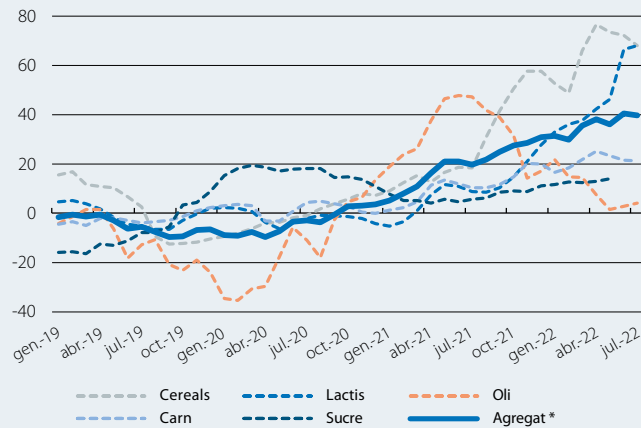
Per aclarir aquesta qüestió, estimem un model econòmic per mesurar la intensitat i la durada de la translació dels preus de les primeres matèries agrícoles a través de les baules que conformen la cadena alimentària: des dels

1. La PAC inclou un conjunt d'intervencions (subvencions directes, mecanismes de suport als preus i preus mínims garantits) que afecten els preus de les primeres matèries agrícoles a la UE. Vegeu l'article esmentat a la nota 3 d'aquest mateix Focus.

2. Per a una descripció de l'evolució del preu de les primeres matèries agrícoles als mercats internacionals, vegeu el Focus «[Continua el ball al mercat de primeres matèries](#)», en aquest mateix informe, i l'*Informe Sectorial Agroalimentari*, de pròxima publicació.

UE: preus de les primeres matèries agrícoles

Variació interanual (%)

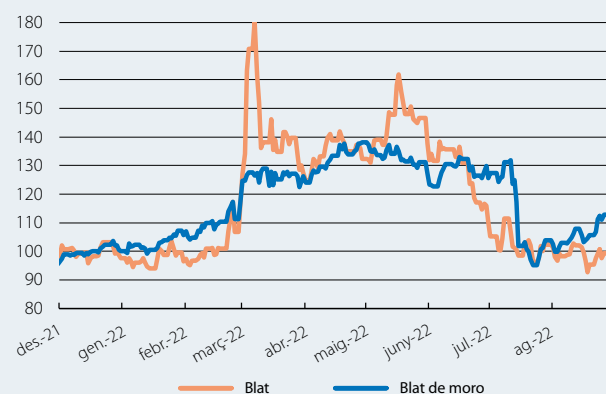
Notes: Les dades del preu del sucre només estan disponibles fins al mes de maig del 2022.

* El preu agregat es calcula a partir del preu mitjà dels cinc grups d'aliments.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de la Comissió Europea.

Cotització dels contractes de futurs a un mes de les primeres matèries agrícoles

Índex (100 = desembre 2021)

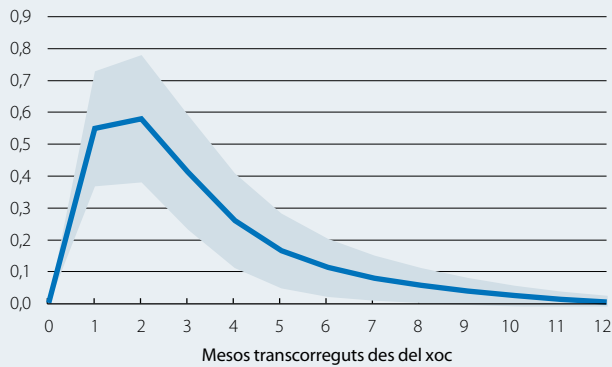
Font: CaixaBank Research, a partir de dades de Bloomberg.

preus agrícoles internacionals, passant pels preus rebuts pels agricultors a Espanya i finalitzant en els preus per al consumidor.³ Per al cas d'un país pertanyent a la UE, l'anàlisi s'ha de realitzar amb els preus interns del mercat únic d'aquestes primeres matèries, que ja incorporen l'efecte de la PAC.

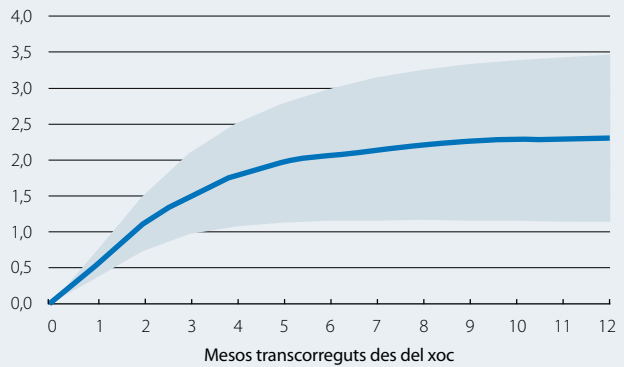
3. Aquesta anàlisi es basa en l'article «El aumento de los precios de las materias primas alimenticias y su traslación a los precios de consumo en el área del euro», Borrallo, F., Cuadro-Sáez, L. i Pérez, J. J., Banc d'Espanya, Boletín Económico, 3/2022. Per a cinc grups d'aliments (cereals, lactis, carn, olis i sucre), s'estima un model de vectors autoregressius (VAR) d'ordre 1, en el qual s'inclou la taxa intermensual del preu de la primera matèria a la UE, del preu rebut pels agricultors a Espanya i del component de l'IPC. S'utilitzen dades des de l'abril del 2005 (setembre del 2006 per al sucre) fins al febrer del 2022.

Espanya: impacte transitori d'un augment de 10 p. p. en la taxa de variació intermensual dels preus de les primeres matèries agrícoles a la UE sobre l'IPC d'aliments

Impacte sobre la taxa de variació intermensual (p. p.)

Impacte acumulat (p. p.)

Notes: Els gràfics mostren la resposta al llarg del temps de la variació intermensual (gràfic esquerre) i l'impacte acumulat (gràfic dret) del component de l'IPC dels aliments a Espanya davant un augment de 10 p. p. en els preus de les primeres matèries agrícoles d'un conjunt d'aliments (cereals, carn, lactis, oli i sucre). Aquests preus són els interns de la UE, llevat del sucre, i provenen de la Comissió Europea (DG AGR). Les bandes representades recullen l'interval de confiança al 90% de probabilitat. Anàlisi basada en «El aumento de los precios de las materias primas alimenticias y su traslación a los precios de consumo en el área del euro», Borrallo, F., Cuadro-Sáez, L. i Pérez, J. J., Banc d'Espanya, Boletín Económico, 3/2022.

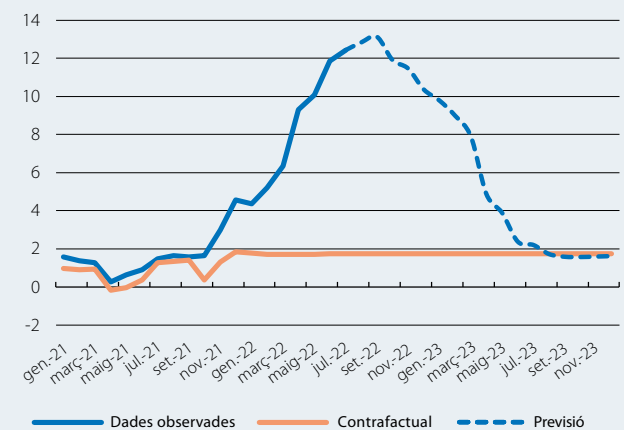
Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MAPA, de l'INE i de la Comissió Europea.

El tercer gràfic mostra l'impacte sobre l'IPC dels aliments d'un xoc de 10 p. p. en la taxa de variació intermensual dels preus de les primeres matèries agrícoles a la UE.⁴ Els resultats apunten al fet que el xoc repercuteix en una pujada de 0,6 p. p. sobre la variació intermensual de l'IPC dels aliments al cap de dos mesos, una magnitud aparentment petita. No obstant això, aquest xoc presenta una persistència elevada sobre els preus de consum dels aliments, que continuarien registrant un impacte significatiu durant vuit mesos. D'aquesta manera, l'efecte acumulat del xoc al cap de 12 mesos assoliria els 2,3 p. p. (0,5 p. p. sobre l'IPC general), la qual cosa il·lustra l'elevada exposició de l'IPC dels aliments als preus internacionals de les primeres matèries.⁵

Utilitzant aquestes sensibilitats, simulem com hauria evolucionat l'IPC dels aliments en absència de xocs sobre les primeres matèries des del gener del 2021. Segons les nostres estimacions, els preus dels aliments haurien crescut el 2,7% entre el gener del 2021 i el juliol del 2022, un avanç notablement inferior al 13,0% observat en aquest període. Per tant, es pot concloure que la major part de l'increment del preu dels aliments a Espanya és atribuïble al xoc extern d'increment del preu de les primeres matèries agrícoles. D'altra banda, si se suposa que, a partir del mes d'agost, no es produiran perturbacions addicionals sobre els preus de les primeres matèries agrícoles, ni sobre els seus preus de producció i de consum, la inflació del component d'aliments de l'IPC recularia de forma gradual fins al 10,4% al desembre del 2022 (2,0 p. p. per sota de la taxa del

Espanya: simulació de l'impacte de l'augment observat en les primeres matèries agrícoles a la UE sobre l'IPC dels aliments

Variació interanual (%)

Notes: El gràfic mostra la previsió de l'IPC dels aliments en funció del model, atesos els xocs observats sobre els preus de les primeres matèries agrícoles a la UE. El contrafactual és la previsió que llança el model a partir del gener del 2021 (és a dir, un escenari que no recull els xocs viscuts des del gener del 2021).

Font: CaixaBank Research, a partir de dades del MAPA, de l'INE i de la Comissió Europea.

juliol), la qual cosa revela de nou l'elevada persistència del xoc. Durant el 2023, la moderació en la inflació dels aliments s'intensificaria i se situaria una mica per sota del 2% en la segona meitat del 2023 (vegeu el quart gràfic).

Judit Montoriol Garriga, Eduard Llorens i Jimeno i Javier Ibáñez de Aldecoa Fuster

4. Els resultats dels cinc grups d'aliments analitzats s'agreguen utilitzant els seus pesos en l'IPC.

5. Entre l'agost del 2021 i l'abril del 2022, la taxa de variació intermensual mitjana dels preus de les cinc primeres matèries agrícoles a la UE va ser del 2,9%, en relació amb el 0,1% de la mitjana del 2010-2019.